

Fakulteta za kmetijstvo
in biosistemske vede

Pivola 10
2311 Hoče, Slovenija

Rakičan, 18.12.2017

Zadeva: IZJAVA ZA JAVNOST

OKROGLA MIZA se bo odvijala 05. 01. 2018, OB 9. 00 URI V SODELOVANJU Društva prijateljev agrarne ekonomike - DPAE, Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede - FKBV UM IN RIS DVOREC RAKIČAN.

»PONOVA PRIDELAVA SLADKORNE PESE V SLOVENIJI: DEJSTVA, PRILOŽNOSTI IN IZZIVI«

Predsednik DPAE Silvo Pozderek, mag. agrar. ekonom:

Društvo prijateljev agrarne ekonomike v sodelovanju s Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede, UM ter RIS Dvorcem Rakičan v petek, 5. 1. 2018 s pričetkom ob 9. uri v prostorih Dvorca Rakičan organizira že 6. okroglo mizo o aktualni tematiki v kmetijstvu. Ker je ormoška zadruga Kooperativa Kristal v mesecu novembru 2017 prvič po dobrem desetletju iz njiv spravljala sladkorno peso, smo se znotraj DPAE odločili, da okroglo mizo posvetimo »kraljici poljščin« - sladkorni pesi, in sicer z naslovom »PONOVA PRIDELAVA SLADKORNE PESE V SLOVENIJI: DEJSTVA, PRILOŽNOSTI IN IZZIVI«. Na okrogli mizi bomo tokrat govorili o dejstvih, priložnostih in izzivih ponovne pridelave sladkorne pese v Sloveniji. Na okrogli mizi bodo med drugim sodelovali: Franc Bogovič, poslanec Evropskega parlamenta (SLS/EPP), Mirko Kosi, predsednik ZPSPS in predstavnik zadruga Kristal, Marko Prelog, pridelovalec sladkorne pese, izr. prof. dr. Mario Lešnik, red. prof. dr. Črtomir Rozman in red. prof. dr. Karmen Pažek - vsi iz FKBV, UM. Ob koncu okrogle mize bomo razglasili zmagovalno fotografijo že tradicionalnega 4. Fotografskega natečaja »Utrinki s podeželja«, ki je potekal od 1. 6. - 30. 11. 2017.

Predstojnica študijskega programa »Management v agroživilstvu in razvoj podeželja« red. prof. dr. Karmen Pažek: V študijskem letu 2017/2018 bomo vpisali že 12. generacijo študentov študijskega programa Management v agroživilstvu in razvoj podeželja (MARP), ki ga izvaja Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede (FKBV UM) v Dvorcu RIS Rakičan. Program je še vedno edini visokošolski strokovni študijski program v Pomurju, ki ga izvaja javna Univerza. Prisotnost programa omogoča nižje stroške študija za uporabnike, hkrati pa je njegova vsebinska zasnova prilagojena potrebam regije.

Trenutno stanje na slovenskem podeželju pa zahteva izrazito interdisciplinaren profil strokovnjaka, ki bi znal povezati znanja agronomske tehnologije z vse širšim spektrom znanj s področja agrarne ekonomike, upravljanja in organizacije kmetij (managementa v kmetijstvu) kot tudi razvoja podeželja. Program traja tri leta in je ovrednoten s 180 ECTS kreditnimi točkami. Prvi letnik ter prvi semester drugega letnika sta namenjena splošnim ter temeljnim strokovnim predmetom s področja kmetijstva, prav tako pa je v drugem letniku preko izbirnega modula (Poljedelstvo/vrtnarstvo, Živinoreja, Sadjarstvo/Vinogradništvo) študentu omogočena specializacija s področja kmetijstva. Tretji letnik pa je v celoti namenjen specialnim predmetom s področja Agrarne ekonomike, Managementa v agroživilstvu, Marketinga v kmetijstvu ter Kmetijske politike in razvoja podeželja ter seveda prakse, ki se odvija v lokalnem območju. Študentom je preko izbirnih modulov omogočena tudi specializacija na naštetih področjih Agrarne ekonomike. Do sedaj je študij uspešno zaključilo 48 diplomantov. Nekateri diplomanti so se odločili tudi za nadaljevanje študija na drugi stopnji matične fakultete (program Agrarna ekonomika, Kmetijstvo in Varna hrana). Kot vzoren primer lahko navedemo tudi, da je v letu 2015 uspešno zaključil doktorski študij Agrarne ekonomike študent iz prve vpisane generacije študentov študijskega programa MARP.

Študij v bližini doma ima številne prednosti. Poleg izrazito manjšega finančnega bremena za družine visokošolsko izobraževanje tudi prispeva k dvigi izobrazbene strukture v regiji, pomembno prispeva k ekonomiki regije in k zaježitvi odhoda mladih izobraženih ljudi in strokovnjakov iz regije v tujino. Študijski program Management v agroživilstvu in razvoj podeželja (MARP) je zasnovan tako, da diplomantom omogoča širok spekter zaposlitvenih možnosti. Le-te zajemajo izvajanje podjetniške dejavnosti v kmetijstvu, prevzem in vodenje kmetij, delo v gospodarski dejavnosti in v javnem sektorju kot tudi samozaposlitev na širšem področju agroživilstva (pridelava kvalitetne in varne hrane, predelava kmetijskih pridelkov in marketing, dopolnilnih dejavnosti, turistične dejavnosti, delo na področju trajnostnega razvoja, okolja...) in seveda vertikalno nadaljevanje študija na 2. in 3. stopnji.

Program je zaradi navedenega izrednega pomena tako za Univerzo v Mariboru kot tudi za lokalno skupnost in predstavlja pomemben razvojni mejnik za pomursko regijo.

dr. Robert Celec, RIS Dvorec Rakičan

Management v agroživilstvu in razvoj podeželja – MARP, ki se pri nas izvaja v okviru dislocirane enote Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede, Univerze v Mariboru zagotovo predstavlja odlično odskočno desko za mlade, ki bi radi združili lasten potencial in kreativnost s potenciali in priložnostmi regije. Študentov na programu ni veliko, kar omogoča pristnejši

stik in odlično interakcijo med študenti in profesorji. Smo ena velika družina s skupnim ciljem sooblikovati razvoj regije.

Red. prof. dr. Jernej Turk (predstojnik Katedre za Agrarno ekonomiko in razvoj podeželja na FKBV, UM; prorektor za mednarodne zadeve na UM in predsednik DAES) poudarja FKBV s programom MARP sledi trendom visokošolskega evropskega prostora, kot tudi konceptu reforme SKP v novi finančni perspektivi (2014-2020), ki v okviru 2.stebra PRP (Programa Razvoja Podeželja) kot eno izmed 6 prednostnih nalog na prvem mestu izpostavlja prav prenos znanja v prakso. Slednji program s svojimi vsebinami to vsekakor omogoča in je po našem mnenju nepogrešljiv v regiji.

G. Franc Bogovič, Evropski poslanec (SLS/EPP):

Obuditev pridelave sladkorne pese na slovenskih poljih močno podpiram, saj tako dobijo kmetje v poljedelski kolobar poljščino, ki kakovostno dopolni poljedelski kolobar in je ekonomsko donosna. Poleg pridelave sladkorja je ta kultura zelo primerna surovina za biogospodarstvo, ki lahko ponudi nova delovna mesta na podeželju.

Čestitam kmetom, ki so letos obudili pridelavo sladkorne pese, verjamem, da boste skupaj s stroko dokazali, da so v Sloveniji možni pridelki, kot jih dosegajo najuspešnejših evropski pridelovalci. To bo dobra spodbuda, da se površine s sladkorno peso v naslednjih letih povečajo.

Pridelovalci sladkorne pese, povezani v zadrugi Kristal, so pred pomembnim izzivom, kako kot aktiven partner vstopiti v izgradnjo nove tovarne sladkorja ali drugega obrata za predelavo sladkorja. Od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS pričakujem, da bo končno jasno podprlo obuditev pridelave sladkorne pese z ukrepi kmetijske politike in skupaj s kmeti in potencialnimi investitorji našlo rešitev za izgradnjo predelovalnega obrata.

G. Mirko Kosi, predsednik ZPSPS in predstavnik zadruga Kristal:

Predsednik ZPSPS in predstavnik zadruga Kristal poudarja predvsem vpetost in sodelovanje stroke, s poudarkom na področju agrarne ekonomike, pri pridelavi in predelavi sladkorne pese v skladu s smernicami nove kmetijske politike Evrope 2020 – 2027. Izpostavlja tudi proces optimizacije pridelave sladkorne pese v tehnološkem smislu.

G. Marko Prelog, pridelovalec sladkorne pese:

Vesel in ponosen sem, da smo po desetih letih na naših poljih ponovno obudili pridelavo sladkorne pese. Dokazali smo, da se znamo tako po kvaliteti kot tudi po količini pridelka postaviti ob bok največjim pridelovalcem sladkorne pese v Evropi. Lahko rečem, da sem kljub letošnjim ekstremnim vremenskim razmeram zelo zadovoljen s pridelkom, organizacijo spravila, ter v končni fazi tudi z donosom na hektar kmetijskih površin. Zavedam pa se, da zmeraj ostaja nekaj prostora za izboljšanje in optimizacijo. Vrnitev te kraljice poljščin na slovenska tla, nam zagotovo odpira nove možnosti kmetovanja, hkrati pa pomeni tudi dobro poslovno priložnost. Na nas pridelovalcih pa je, ali bomo te možnosti izkoristili in jih vpeljali v našo vsakodnevno prakso.

Red. prof. dr. Rozman Črtomir, prodekan za raziskovalno dejavnost, FKBV, UM:

Že od leta 2012 si FKBV formalno in neformalno prizadeva za zagotavljanje strokovne podpore pri ponovnem uvajanju sladkorne pese. Etapni cilj in sicer setev za kupca na Hrvaškem je bil dosežen v letu 2017. Rezultati prvega leta ponovne pridelave so vzpodbudni, možnosti za izboljšave se kažejo predvsem v nekaterih detajlih v smislu maksimiranja pridelka biloškega sladkorja / ha.

Glede na agrotehnične zahteve je sladkorna pesa cenjen predposevek za številne poljedelske kulture vendar je pa glede na način in zahtevnost pridelave tudi najzahtevnejša poljedelska kultura –v agronomskih krogih velja, da je sladkorna pesa kraljica poljščin. Vrednost sladkorne pese v kolobarju je večkratna in multi funkcijska. Za dober pridelek namreč zahteva kvalitetno in dosledno agrotehniko (obdelava tal, dosledno in načrtno gnojenje). Po sladkorni pesi ostane zemljišče z dobrimi fizikalnimi lastnostmi kot tudi številnimi organskimi ostanki (predvsem odrezane glave in listje). Sladkorna pesa je glede na svoje lastnosti praktično idealna ratlina za imestitev v krožno gospodarstvo. Sladkorna pesa pa tudi v slabih letih z nizko ceno sladkorja dosega najvišje pokritje v primerjavi z ostalimi poljščinami. Sicer v Evropi potekajo zudi razprave o umestitvi sladkorne pese v kontekst krožnega gospodarstva. Priložnost vidijo (kot je tudi pokazala študija firme Deloitte) predvsem v kemičnih produktih pridobljenih iz nadaljnega postopka predelave (predvsem fermentacija). Le ti imajo nekajkrat višjo dodano vrednost kot etanol.

FKBV UM si bo še naprej prizadevala za zagotavljanje znanstvene in strokovne podpore na tem področju in nam je v čast, da smo lahko pri tem sodelovali.

Izr. Prof. dr. Mario Lešnik, FKBV, UM:

Sladkorna pesa je neizkoriščena priložnost za izboljšanje prihodkovnega položaja poljedelskih kmetij. Sodobne sorte imajo občutno povečan rodostni potencial in omogočajo pridelavo več kot 80 ton pridelka korenov na ha, pri visoki sladkorni stopnji. Klimatske spremembe imajo pri pridelavi pese dvojni učinek. Omogočajo podaljšane rastne dobe (+), povečujejo pa poletni sušni stres (-). V pogledu neugodnih vplivov klimatskih sprememb je pesa rastlina, ki lahko zagotavlja prihodek tudi v sušnih letih, saj lahko relativno bolje od nekaterih drugih poljščin (npr. koruza), kompenzira posledice suše. Tudi izkušnje iz sezone 2017 kažejo, da lahko kljub nekaj pričakovanim organizacijskim težavam glede izvedbe strojnih storitev, ob pojavu sušnega stresa, ob delnem pomanjkanju nekaterih FFS, pri večini pridelovalcev beležimo pozitiven rezultat. Kratkoročno gledano ocenjujem, da je možno pozitivne rezultate dosežati tudi v bodoče in tudi na način, da se sladkorna pesa izvažna na predelavo v sosednjo državo, če nismo sposobni ponovno dvigniti domače sladkorne tovarne.